

Posudek diplomové práce:

Jaroslav MRŇA, Farní a děkanská knihovna ve Velkém Meziříčí. Soupis rukopisů a starých tisků.

Filosofická fakulta Jihočeské university v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2011, 325 stran.

Bc. Jaroslav Mrňa se věnoval svému rodnému Velkému Meziříčí již v bakalářské práci, která se zabývala farní kronikou (resp. domácím protokolem) velkomeziříčské farnosti. Lokalitě i církevnímu prostředí zůstal J. Mrňa věrný i v práci magisterské, téma se však mírně pozměnilo a týká se tentokrát velkomeziříčské farní a děkanské knihovny. Jedná se přitom o téma velmi záslužné, protože farní knihovny zatím nepatří mezi knižní celky, kterým by bylo věnováno mnoho odborné péče a mnohdy jsou naopak dokonce v ohrožení.

Práci tvoří kromě úvodu a závěru celkem čtyři kapitoly. Strukturu práce a zaměření jednotlivých kapitol představuje poměrně obsáhlý Úvod (s. 8 – 16), který navíc obsahuje důkladný a kritický přehled pramenů a především literatury, včetně několika titulů zahraničních. V první kapitole (s. 17 – 43) pak autor seznamuje s dějinami velkomeziříčské farnosti od středověkých počátků přes husitství, předbělohorské období ovlivněné luterstvím, rekatolizaci a období baroka či změny 19. a 20. století až po současnost. Vychází přitom z dostupných pramenů, dosavadního zpracování a literatury, ale využívá také údajů získaných z dochovaných velkomeziříčských farních kronik, výsledkem jeho zkoumání je i závěrečný přehled takřka devadesáti duchovních správců velkomeziříčské farnosti od roku 1317 dodnes. Podobně shrnující a nutně kompilativní ráz má i druhá kapitola, přibližující osudy moravských církevních knihoven od počátků do současnosti se zaměřením na farní knihovny (s. 44 - 53); cenné je přitom zaměření na Moravu, zvláště u farních knihoven, kterým zatím pro tuto oblast nebylo věnováno příliš mnoho pozornosti. Třetí kapitola diplomové práce už se zabývá samotnou farní a děkanskou knihovnou ve Velkém Meziříčí a její historií (s. 54 - 67) a tentokrát se neomezuje jen na dosavadní zpracování, ale vychází z důkladného výzkumu pramenů, jejichž stručnou charakteristiku přináší úvodní pasáže této kapitoly. Vyzdvihnout bych chtěla především sledování příslušných nařízení nebo využití trienálních hlášení pro stanovení rozsahu církevních knihoven velkomeziříčského děkanství. Nejrozsáhlejší část diplomové práce J. Mrni ovšem představuje čtvrtá kapitola (s. 68 – 124), zabývající se rozbořem zkoumaného knižního fondu, tvořeného jak rukopisy, tak tisky. Autor postupně seznamuje s nynějším umístěním knihovny, jejím rozsahem a výsledky chronologické i lingvistické analýzy, přináší důkladný rozbor obsahu a dále detailně pojednává o jednotlivých prvcích a součástech zkoumaných knih. Kromě vazby věnuje velkou pozornost impresům a podává důkladné informace o místech vydání, tiskárnách a především tiskařích, jejichž knihy jsou ve farní a děkanské knihovně zastoupeny, podobně sleduje nakladatele a případné signety. Nadstandardně je zařazena i podkapitola zabývající se podobou textu, tj. hlavně různými typy použitého tiskového písma, ale i členěním a podobou stránek. Stejně jako následující podkapitola věnovaná grafické výzdobě se přitom opírá o především o *Encyklopedii knihy* P. Voita a představuje tak spíše určité shrnutí. Velmi zajímavá pak je poslední podkapitola, sledující v knihách provenience, v tomto případě exlibris některých velkomeziříčských duchovních správců, která jsou cenná pro poznání

osudů knihovny. Shrnutí nejdůležitějších výsledků své práce začlenil autor do Závěru (s. 125 – 126).

V diplomové práci nechybí seznam zkratk (s. 127 – 128) a samozřejmě pramenů a literatury (s. 129 – 140), v němž bych chtěla zdůraznit zejména obsáhlou řadu nevydaných pramenů, ale i literatury. Svou práci ovšem autor doplnil i různými přílohami (s. 144 – 161), opatřenými vzorně též soupisem, především v podobě četných a kvalitně zpracovaných tabulek a grafů, ale i vhodně zvolených obrazových reprodukcí. Vedle tabulek, představujících tiskaře a nakladatele knih nacházejících se ve farní a děkanské knihovně (vždy s odkazem na číslo následujícího soupisu), bych chtěla upozornit zejména na připojenou konkordanci signatur v knihovně a v soupisu, která může usnadnit budoucí využívání knihovny. Cenné jsou i grafy zachycující dobu a místa vydání a jazykovou skladbu sledovaných knih. Jednoznačně nejrozsáhlejší přílohu ovšem představuje Soupis rukopisů a starých tisků (s. 162 – 325), doplněný základním vysvětlujícím komentářem a zahrnující vedle dvou rukopisů celkem 397 starých tisků, na které se autor zaměřil, i když celá knihovna, jejímž uspořádáním byl pověřen, je rozsáhlejší; omezení na staré tisky je však na místě. Tisky jsou řazeny podle autorů a jednotlivé záznamy zachycují dále pochopitelně název (příp. i předtitul), místo a datum vydání, jméno tiskaře či nakladatele, rozsah tisku, formát, popis vazby včetně ořízky a také grafické vybavení, soustřeďující se na signet a frontispis, nechybějí ani údaje o typu a barvě písma, existenci záhlaví, paginaci či foliaci, signaturách a konečně o stavu zachování příslušné knihy a proveniencích, včetně vlastnických a čtenářských poznámek. Již tento výčet naznačuje, že vypracování soupisu věnoval J. Mrňa velkou pozornost a výsledek jeho úsilí představuje nejen celou pomůcku pro orientaci ve velkomeziříčské farní a děkanské knihovně, ale přináší informace zajímavé i pro další zájemce a může sloužit dalšímu zkoumání církevních knihoven i knižní kultury obecně.

Již z výše uvedeného lze vyrozumět, že diplomovou práci Bc. J. Mrni považuji za zdařile zvládnutou. Práce je dobře koncipována, má jasnou a logicky vystavěnou strukturu a nevykazuje zásadní formální nedostatky, také počet gramatických chyb či překlepů je vzhledem k rozsahu práce minimální, některé faktické chyby (např. záměna Varty a Vambeřic na s. 77) lze připsat na vrub nejspíše přehlédnutí (a to i vedoucí práce), jejich počet však opět rozhodně nepřesahuje únosnou míru. Autor prokázal nejen zvládnutí metod historické práce a znalost literatury, ale i orientaci v archivním materiálu a zejména schopnost práce s rozsáhlým historickým knižním fondem i orientaci v něm (připomínám, že bylo třeba si poradit i s uspořádáním knihovny). Diplomová práce Bc. Jaroslava Mrni podle mého soudu nejen jednoznačně splňuje nároky kladené na tento typ prací, ale představuje navíc také velmi cenný příspěvek ke zkoumání farních (resp. děkanských) knihoven, zvláště pro dosud málo zpracované moravské prostředí, ale i pro studium církevních knihoven a knihovnědu obecně, proto ji ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 28. srpna 2011

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.